

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Марин Русев,

СУ „Св. Кл. Охридски“, Геолого-географски факултет,

катедра Регионална и политическа география

на

дисертационен труд за присъждане на

образователната и научна степен „доктор“

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	4.4. Науки за Земята
ДОКТОРАНТСКА ПРОГРАМА	„География на страните – регионална и политическа география“
АВТОР	Биляна Милкова Ташева
ТЕМА	„Социално – икономическо развитие и електорална география в Източните Родопи (на примера на община Крумовград)“
НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ	проф. д-р Марин Русев

ДАНИИ ЗА ДОКТОРАНТА И ПРОЦЕДУРАТА

Докторант Биляна Ташева завършва бакалавърска степен в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2000г. – специалност История и география, а през 2008г. – магистърска в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност Социална педагогика. От 2007 г. е учител по География и икономика в СУ „Васил Левски“ – Крумовград.

Зачислена е като докторант към катедра Регионална и политическа география – Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ с Ректорска заповед № РД 20-287 / 31.01.2018 г. Дисертационният труд е обсъден на 01.02.2022 г., на базата на което докторант Биляна Ташева е отчислена с право на защита чрез Ректорска заповед № РД 20-540 / 22.02.2022 г.

Първото заседание на Научното жури е на 25.02.2022 г. и определя председател, рецензенти и дата на защитата – 15.06.2022 г. На това заседание ми е възложено и настоящото становище.

Няма допуснати нарушения по процедурите за зачисляване, отчисляване на докторант Ташева и защита на нейната дисертация.

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Дисертационният труд е в обем от 158 страници. Литературната справка е представена от 115 източника, в т. ч. 31 на латиница. Трудът е богато онагледен с 45 пряко обвързани с основния текст фигури (карти, схеми, картосхеми и картодиаграми) и 27 таблици (последните 8 не са номерирани), което му придава висока научна стойност. Освен това, в края на дисертационния труд са представени отделно още 47 приложения, групирани в две части – първата отразява по-общите позиции на изследвания регион в национален мащаб, а втората е свързана с онагледяване на резултатите от проведена тематична анкета.

Структурата на дисертационния труд включва увод, 3 глави, заключение, литературна справка и приложения. Използван е оптимален подход на стъпаловидно стесняване както на обекта, така и на предмета на изследване, което му придава допълнителна методологическа стойност.

Стилът на разработката се отличава с много добро научно ниво. Налице е умело изграждане на интердисциплинарна проблемна област в зоната на контакт между география, история, демография, културология, политология, икономика, регионалистика. Изведени са важни изследователски акценти с приносен характер.

Уводът е адекватен на работната хипотеза и има ясна кореспонденция с използваните научни методи и получените резултати. Изложението стриктно следи последователно дефинираните в него цели.

Първа глава има теоретичен характер, извежда необходимите концептуални основи и дефинира ключовите методологични механизми и научни понятия в изследването. Разгледани са теоретичните му особености чрез последователно представяне мястото на географията в системата на науките и интердисциплинарните ѝ връзки. Политическата география се представя като структурен елемент както в системата на науките като цяло, така и като един от структурните елементи на географската наука, в частност. Разкрити са важни аспекти от пространствените особености на политическите процеси с акцент върху нейните хоризонтални и вертикални междупредметни връзки. Специално внимание се отделя на културната география и интердисциплинарната постановка за „културния ландшафт“.

Проследява се възникването и развитието на електоралните географски изследвания, като са представени значими по темата трудове на Зигфрид, Бенгли, Ласуел, Доунс, Кембъл, Конверс, Уилър, Стоук, Тейлър, Липсет, Рокан, Джоунс, Лакост и др. Чрез тях докторантът конкретизира основната методологична, проблемна и приносна същност на електоралната география в социологичната и геополитическата интерпретация на изборните изследвания.

Ценен принос в първа глава са ранжирано представените методи на електорален анализ и най-вече възможностите за прагматичното им привързване към конкретиката на темата в структурен план. Специфичен оригинален акцент в това отношение е представеният подход, афиширан като „електорална поведенческа памет“. В края на първата глава докторантът си позволява и анализ на многовариантните пространствени тълкования по отношение обхвата на Източните Родопи. Макар и на пръв поглед тази структурна част да създава впечатление за потенциална гравитация към следващата глава, според мен тук тя отговаря и на много важни методологични въпроси, пряко свързани с формулиране заглавието на изследователската теза.

Във втора глава последователно се разглеждат териториален обхват, географско положение, стопанска и геоекологична оценка на природноресурсния потенциал, демографска характеристика, географски паспорт и електорален анализ на област Кърджали и нейните общини. Тук докторантът представя впечатляващ като обем анализ на разнообразни по характер статистически данни в различни пространствени нива – национално, областно, общинско, а на места – и селищно.

В демографския анализ се отделя специално внимание на разрези по отношение на постоянен и настоящ адрес. Това пряко кореспондира с избирателните списъци и обяснява рекордно ниските стойности на електорална активност в Кърджали за последните 10 години на фона на страната като цяло. Приносен характер има и представената териториална етно-конфесионална характеристика на областта.

Чрез метода на географския паспорт е представена специализацията на областта и се резюмира връзката между икономическа специализация и електорални резултати, което пряко кореспондира с темата на изследването. Разграничават се пространствени прогнозни аспекти по линията регионална-локална памет – подход, който може да има и приносни претенции.

В трета глава се разглеждат важни аспекти и връзки между особености на социално-икономическо развитие, етно-културни дадености и електорално поведение в рамките на община Крумовград, нейният административен център и отделни по-големи селища. Докторантът представя задълбочен анализ на природно-географската, социално-демографската, икономическата и електоралната специфика на общината. Извършен е и критичен анализ на дейността на местната власт в контекста на съвременните проблеми при развитието на общината.

Както и в предходната глава, тук докторантът представя задълбочен статистически анализ и политикогеографски интерпретации на разнообразни по вид данни в различни пространствени нива – България, Кърджали, Крумовград, селища, секции.

Особено силно впечатление прави изключително трудоемкият анализ и синтез на всички проведени общонационални избори в България за около 30 годишен период на ниво избирателни секции. Тъй като такива официални статистически разреза не се разработват, докторантът следва да бъде адмириран за показаната упоритост и старание в събирането, обработката и интерпретирането на такъв тип детайлни данни.

Авторефератът е в оптимален обем от 54 страници и отразява коректно основната същност на изследването.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ, ПРЕПОРЪКИ И ПРИНОСИ

Изследването е оригинално и с приноси достойнства, но трябва да се отбележат и някои препоръки с оглед на възможностите да се усъвършенства. Необходимо е например, по-ясно да се открие неговият практико-приложен потенциал. Освен това за такъв тип изследвания е необходимо по-ясно извеждане на алгоритъм за оценка на корелационните връзки между социално-икономически процеси и резултативно електорално поведение на локално и регионално ниво. Налице е възможност за по-коректно обвързване на анкетния подход с обективността в оценката на получените резултати. Необходима е и конкретна информация за рефлексията на местната власт, провокирана от дисертационното изследване.

Като цяло приемам така формулираните от автора приноси на стр. 125 от дисертацията, съответно – на стр. 54 от автореферата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването засяга актуална проблематика, отличава се със самостоятелност на вложените творчески усилия и автентичност на получените резултати. Може да бъде полезно и като фактологична и като методологична база за по-нататъшни изследвания в тази тематична област.

Предлагам почитаемото Научно жури да присъди на докторант Биляна Милкова Ташева образователната и научна степен „доктор“, за което със „ЗА“ ще гласувам и аз.

15. 05. 2022 г.

Рецензент:

/проф. Марин Русев/